

Do we criticize Framework Education Program rightfully?

Kritizujeme RVP oprávněně?

Jan VÁLEK

Abstract

An obligatory curriculum document, the Framework Education Program (FEP), is constantly under criticism of the extent to which the level of knowledge, cognition and skills of students in each school is shattered at the same level of education. Although the FEP is upgraded, this situation does not improve. Upgrading leads to extensions of expected outputs and curriculum, but there is no reduction in unnecessary content. Changes in linkages between disciplines if they are, are only minimal. Through a meta-research survey, we summarize the data that can shed light on the Framework Education Program.

Keywords

Framework Education Program; PISA; TIMSS; criticism

Abstrakt

Závazný kurikulární dokument, Rámcový vzdělávací program, je neustále pod palbou kritiky kvůli tomu, do jaké míry je roztržena úroveň znalostí, vědomostí a dovedností žáků jednotlivých škol na stejném vzdělávacím stupni. Ačkoliv je RVP aktualizován nijak se to nezlepšuje. Při aktualizaci většinou dochází k rozšíření očekávaných výstupů a učiva, ale k redukci nepotřebného obsahu nedochází. Úpravy vazeb mezi jednotlivými oblastmi pokud jsou, tak jen minimální. Meta-výzkumným šetřením shrneme data, která mohou vrhnout jiné světlo na Rámcový vzdělávací program.

Klíčová slova

Rámcový vzdělávací program; PISA; TIMSS; kritika

DOI: <https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.P210-8590-2017-23>

Úvod

Cíle současného vzdělávání na různých úrovních a typech škol vymezuje Rámcový vzdělávací program (dále RVP). Zároveň má RVP zajistit prostupnost mezi jednotlivými školami napříč celou Českou republikou a má učitelé poskytnout jasný okruh, ve kterém bude svěřené žáky vzdělávat. Další dokument, který definuje cíle vzdělávání a vychází z RVP je Školní vzdělávací program (dále ŠVP). Ten je tvořen jednotlivými školami. Ačkoliv si autoři od RVP slibovali různost od starých Vzdělávacích programů/Učebních

osnov a deklarovanou volnost pro školy a učitele, často se můžeme setkat s tím, že opak je pravdou. Současné RVP jsou často ve velkém rozsahu podobné ne-li shodné se starými programy/osnovami. Vzhledem k tomu, že před rokem 1989 panovala v tehdejší Československu jiná politická situace a docházelo k centrálnímu řízení, byly také tehdejší učební plány dosti konzervativní. Po změně politických poměrů došlo k uvolnění pravidel a povinností a školy mohou do programů částečně zasahovat.

Stát, konkrétně *Národní ústav pro vzdělávání* (NÚV) (který vznikl 1. 7. 2011 sloučením *Národního ústavu odborného vzdělávání* (NÚOV), *Výzkumného ústavu pedagogického v Praze* (VÚP) a *Institutu pedagogicko-psychologického poradenství ČR* (IPPP ČR)), na RVP pracuje a jako jediný může dávat návrhy na změnu RVP. Bohužel při pohledu na RVP ZV se ve prospěch některých předmětů redukuje počty hodin věnované přírodovědným předmětům (22 hodin v RVP ZV z roku 2005 srov. s 21 hodinami již od RVP ZV z roku 2007 do 2016).

Podle § 4 odst. 2 zákon č. 561/2004 Sb. (ve znění účinném od 1. 1. 2017 do 31. 8. 2017) (Školský zákon) musí Rámcové vzdělávací programy odpovídat nejnovějším poznatkům:

a) vědních disciplín, jejichž základy a praktické využití má vzdělávání zprostředkovat,
b) pedagogiky a psychologie o účinných metodách a organizačním uspořádání vzdělávání přiměřeně věku a rozvoji vzdělaného.

Podle těchto hledisek budou rámcové vzdělávací programy také upravovány. Tvorbu a oponenturu rámcových vzdělávacích programů zajišťují příslušná ministerstva prostřednictvím odborníků vědy a praxe, včetně pedagogiky a psychologie.

Soudobé trendy základního ale i středního školství jsou formulovány v RVP pro základní vzdělávání, pro SOU, pro SOŠ a v RVP pro gymnázia. V nich je kladen důraz na klíčové kompetence a průřezová témata, což respektuje novou strategii vzdělávání, nejen v České republice, ale celoevropskou vycházející Kodaňské deklarace z r. 2002.

Kurikulární dokumenty platné před RVP

Po roce 1989 získaly školy zpět možnost stanovit a realizovat vlastní vzdělávací plány pro vzdělávání svých žáků. Mohly si opět přizpůsobit obsah vzdělávání vymezený základními pedagogickými dokumenty. S tím souvisí také zvýšené pravomoci ředitelů ve smyslu stanovení jednotlivých předmětů, kterým se bude škola věnovat se zvýšenou časovou dotací anebo úprava obsahů předmětů. Tento krok musel být také podpořený základní literaturou, tedy bylo v pravomoci školy, jaké učebnice a jiné materiály bude používat. (MŠMT, 2009; Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989)

Před zavedením RVP v České republice platily **Vzdělávací programy**. Pro základní vzdělávání to byly: *Základní škola; Obecná škola; Občanská škola a Národní škola* z nich vycházely učební plány. (Šimoník, 2005)

Jednotlivé **Vzdělávací programy** vykazují mezi sebou určité odlišnosti, ale základní žákovské znalosti na výstupu pro jednotlivé úrovně jsou srovnatelné. Zde je potřeba zmínit, že nebylo vždy explicitně uváděno, jaké jsou cíle jednotlivých předmětů nebo dokonce celkové základního vzdělávání, obsahy byly dány. (Tupý, 2014), (Šimoník, 2005)

Základní motivy RVP byly představeny v roce 2001 v **Národním programu rozvoje vzdělávání v České republice** (tzv. *Bílá kniha*, programový dokument Vlády ČR). Schválení RVP proběhlo v roce 2004. Pilotáž vybraných částí Školního vzdělávacího

programu probíhala, od září 2004 na šestnácti ZŠ, kde bylo vyučováno podle RVP, potažmo jejich vlastního ŠVP. Pilotáž byla ukončena v červnu 2006. Vlastní výuka podle RVP ZV započala v září 2007, kdy se podle něj učili žáci 1. a 6. tříd ZŠ. (Tupý, 2014), (Šimoník, 2005), (Filová, 2007)

RVP jsou dokumenty určené pro stanovení společného rámce pro školy a učitele. Tato koncepce zdůrazňuje klíčové kompetence důležité pro běžný život člověka, jejich spojitost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě každého z nás. Dochází k odklonu od encyklopedického pojetí kurikulárních dokumentů. Sama koncepce přináší model celoživotního učení. Mimo jiné RVP také podporuje pedagogickou autonomii škol a odbornou odpovědnost učitelů za výsledky jejich vzdělávání. (Walterová, 1994), (Šimoník, 2005), (Filová, 2007), (Tupý, 2014)

Co se týče zavádění RVP, bylo celkem logicky strukturované. Tedy probíhalo postupně, jak žáci základních škol postupně přecházeli na školy střední. Ovšem nelze zde předpokládat, že mezi zavedení RVP ZV a RVP SOV nebo RVP G uplynuly čtyři školní roky, to nikoliv, ale náběh byl postupný. Jednotlivé etapy a roky zavádění RVP do českého školství jsou zobrazeny v tabulce (Tabulka 1).

Tabulka 1: Průběh reformy – Vydávání RVP

	Schválení RVP	Školy začínají v prvních ročnících učit podle příslušných ŠVP
Mateřské školy	1. 3. 2005	1. 9. 2007
Základní školy	31. 8. 2005	1. 9. 2007 (povinně v 1. i v 6. roč.)
Základní umělecké školy	do 31. 8. 2010	1. 9. 2012
Gymnázia	24. 7. 2007	1. 9. 2009
Dvojjazyčná gymnázia	do 31. 8. 2009	1. 9. 2009
Sportovní gymnázia	24. 7. 2007	1. 9. 2009
Ostatní střední školy (SOŠ, SOU, VOŠ)		
1. etapa (61 RVP OV)	31. 8. 2007	1. 9. 2009
2. etapa (82 RVP OV)	1. 9. 2008	1. 9. 2010
3. etapa	do 31. 8. 2009	1. 9. 2011
4. etapa	do 31. 8. 2010	1. 9. 2012

(Zdroj: „Harmonogram, MŠMT ČR“, 2013)

RVP ZV byl od začátku jeho platnosti do 21. 5. 2016 několikrát inovován (podle „Přehled úprav RVP ZV od roku 2004 do současnosti“, 2017):

- 29. 8. 2005 (č. j. 27002/2005-22) s účinností od 1. 9. 2005 (základní verze RVP ZV),
- 30. 4. 2007 (č. j. 24653/2006-24) s účinností od 1. 9. 2007,
- 26. 6. 2007 (č. j. 15523/2007-22-2) s účinností 1. 9. 2007–31. 8. 2010, (byl vydán nový RVP ZV),
- 16. 12. 2009 (č. j. 2586/2010-22),

- 30. 7. 2010 (č. j. 20092/2010-2),
- 20. 8. 2010 (č. j. 20772/2010-2) (byl vydán nový RVP ZV),
- 18. 1. 2012 (č. j. MSMT-1236/2012-22) s účinností od 1. 9. 2012,
- 29. 1. 2013 (č. j. MSMT-2647/2013-210) s účinností od 1. 9. 2013 (byl vydán opět nový RVP ZV),
- 9. 7. 2013 (č. j. MSMT-26522/2013) s účinností od 1. 9. 2013,
- 22. 2. 2016 (č. j. MŠMT-28603/2016) s účinností od 1. 3. 2016.

Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání (**RVP SOV**) byly od roku 2007 vydávány ve vlnách (podle „Přehled vydávání RVP SOV po vlnách, Národní ústav pro vzdělávání“, 2017):

- 1. vlna (červen 2007): školy podle nich učí od 1. září 2009
- 2. vlna (květen 2008): školy podle nich učí od 1. září 2010
- 3. vlna (květen 2009): školy podle nich učí od 1. září 2011
- 4. vlna (duben 2010): školy podle nich učí od 1. září 2012
- 5. vlna (červenec 2012): školy podle nich začnou učit od 1. září 2014
- 6. vlna (listopad 2012): školy podle nich začnou učit od 1. září 2015

Pro každý obor vzdělání uvedený v *Narizení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání* vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy samostatný RVP (celkem bylo vydáno 281 RVP).

Rámcové vzdělávací programy pro gymnázia (**RVP G**) prošly těmito změnami (podle „RVP pro gymnázia, Národní ústav pro vzdělávání“, 2017):

- 18. 5. 2009 (č. j. 12858/2007–2/VÚP) u RVP G a RVP pro gymnázia se sportovní přípravou (RVP GSP) byly doplněny počty povinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky,
- 25. 11. 2011 (č. j. 35455/2011-23) změna počtu povinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky,
- 20. 4. 2015 (č. j. MSMT-4385/2015-1) změna počtu povinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky v RVP GSP.

Další otázka která se se zaváděním RVP pojí, je kolik již máme k dnešku (rok 2017 nebo spíše školní rok 2016/2017) ročníků, které absolvovaly vzdělání pod RVP. Počty jsou následující:

- 2 ročníky zcela pod RVP ZV (narození 2001, 2002),
- 7 ročníků pouze pod RVP ZV na 2. stupni (narození 1996–2002),
- 1 ročník osmiletých gymnázií v zcela pod RVP G nebo RVP GSP (narození 1998),
- až 5 ročníků SOV, podle postupného náběhu RVP (narození 1994–1998).

Bližší počty absolventů a počty živě narozených dětí ve výše uvedených letech jsou uvedeny v tabulkách (Tabulka 2a, 2b).

Tabulka 2a: Počty absolventů jednotlivých typů škol s RVP

	Rok narození	Školní rok	Narozeno	Absolventů	Kód v UIV.cz
RVP ZV 1. + 2. stupeň	2001	2015/2016	90 715	75 773	C1.33.1
	2002	2016/2017	92 786	76 592	C1.4.1
RVP ZV 2. stupeň	1996	2010/2011	90 446	79 302	C1.4
	1997	2011/2012	90 657	75 750	C1.4
	1998	2012/2013	90 535	74 832	C1.4
	1999	2013/2014	89 471	75 652	C1.4
	2000	2014/2015	90 910	75 501	C1.4.1
RVP G (osmileté)	1998	2016/2017	90 535	???	???
RVP G + RVP SOV	1994	2012/2013	106 579	101 055	D1.1.4
	1995	2013/2014	96 097	90 076	D1.1.4
	1996	2014/2015	90 446	83 822	D1.1.4
	1997	2015/2016	90 657	78 385	D1.1.4
	1998	2016/2017	90 535	???	???

(Zdroj: jednotlivé Statistické ročenky školství – Výkonové ukazatele pro jednotlivé školní roky; UIV.cz; Český statistický úřad)

Pozn 1.: Pro školní rok 2016/2017 dosud nebyly k dispozici počty absolventů. Počty žáků ve 4. a 8. ročních SOU, SOŠ a G zatím také nebyly finální.

Pozn 2.: Žáci kteří absolvovali 2. stupeň ZŠ pod RVP ZV byli také ve školních rocích 2015/2016 a 2016/2017, ovšem tyto již jsme započítali do žáků, kteří absolvovali celou základní školu pod RVP ZV 1.+2. stupeň.

Tabulka 2b: Počty absolventů jednotlivých typů škol s RVP, konkrétně rozepsané pro RVP G + RVP SOV

Rok narození	Školní rok	Narozeno	Absolventů celkem	Absolventů SOV	Absolventů G	Kód v UIV.cz
1994	2012/2013	106 579	101 055	78 279	22 776	D1.1.4
1995	2013/2014	96 097	90 076	68 832	21 244	D1.1.4
1996	2014/2015	90 446	83 822	63 231	20 591	D1.1.4
1997	2015/2016	90 657	78 385	58 106	20 279	D1.1.4
1998	2016/2017	90 535	???	???	???	???

(Zdroj: jednotlivé Statistické ročenky školství – Výkonové ukazatele pro jednotlivé školní roky; UIV.cz; Český statistický úřad)

Kurikulární dokumenty a mezinárodní srovnávání žáků, škol a učitelů

Jak bylo uvedeno výše, RVP začalo svoji platnost od září 2007, podíváme se nyní na vybrané mezinárodní srovnávací testy **PISA** a **TIMSS** z pohledu úspěšnosti žáků.

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study)

Šetření zjišťuje úroveň vědomostí a dovedností žáků v matematice a v přírodních vědách. Zaměřuje se přitom na devítileté a třináctileté žáky (žáci 4. a 8. ročníků ZŠ), v ČR se v roce 2015 zúčastnili pouze žáci 4. ročníků. První šetření proběhlo v roce 1995, další šetření se opakují po čtyřech letech. ČR se zúčastnila téměř všech sběrů dat vyjma roku 2003. Uvažujeme, že stejně jako v roce 2015 i předešlé sběry probíhaly ve stejných měsících a to na jaře daného roku. (Tomášek, Basl, & Janoušková, 2016)

Žáci 4. ročníků, kteří se v letech 2011 a 2015 zúčastnili šetření, absolvovali vzdělávání již pouze v jednom vzdělávacím systému a to RVP ZV. Žáci zaznamenali v přírodních vědách meziročníkový propad z průměrných 536 bodů (r. 2011) na 534 bodů (r. 2015). Podrobnější výsledků za další roky jsou uvedeny v tabulce (Tabulka 3).

Tabulka 3: Průměrné počty bodů žáků v Mezinárodních šetřeních TIMSS z období 1995–2015

	1995	1999	2003	2007	2011	2015	
4. ročník ZŠ	Matematická gramotnost	541	–	–	486	511	528
	Přírodovědná gramotnost	532	–	–	515	536	534
8. ročník ZŠ	Matematická gramotnost	546	520	–	504	–	–
	Přírodovědná gramotnost	555	539	–	539	–	–

(Zdroj: jednotlivé Národní zprávy o výsledcích žáků)

Pozn.: V roce 2003 se ČR šetření TIMSS nezúčastnila. V dalších letech, ve kterých není uvedena hodnota, se daný ročník ZŠ nešetřil.

PISA (Programme for International Student Assessment)

Zaměřeno na matematickou, přírodovědnou a čtenářskou gramotnost patnáctiletých žáků v různých oblastech vzdělávání. Testování žáků probíhá jednou za tři roky a začalo v roce 2000. ČR se ho účastnila ve všech jeho ročnících. Každý ročník je více zaměřen na jednu z výše uvedených gramotností. Dále budeme uvažovat, že stejně jako v roce 2015 i ostatní sběry probíhaly ve stejných měsících a to březnu a dubnu daného roku. (Blažek & Příhodová, 2016)

Jak vnímá PISA 2015, přírodovědnou gramotnost? Jako základ stanovuje žákovskou znalost základních teorií a principů vědy. Dále jsou v jejich testech zkoumány ty části přírodních věd, které mají zásadní význam pro člověka v jeho každodenních činnostech. Lze tedy říci, že takové znalosti představují úroveň poznatků z oborů přírodních věd, které by měli žáci ovládat po skončení deváté třídy základní školy. (Blažek & Příhodová, 2016)

Žáci, kteří se v letech 2012 a 2015 zúčastnili šetření, absolvovali vzdělávání ve dvou různých vzdělávacích systémech a to Vzdělávací program (na 1. stupni) a RVP ZV (na 2. stupni).

Podotýkám, že jedná o žáky s rokem nástupu povinné školní docházky 2003/2004 pro šetření v roce 2012 a s rokem nástupu 2006/2007 pro šetření v roce 2015.

Tato nesourodost mohla zapříčinit propad z 508 bodů (r. 2012) na 493 bodů (r. 2015). Podrobnější výsledků za další roky jsou uvedeny v tabulce (Tabulka 4).

Tabulka 4: Průměrné počty bodů žáků v Mezinárodních šetřeních PISA z období 2000–2015

	2000	2003	2006	2009	2012	2015
Čtenářská gramotnost	492	489	483	478	493	487
Matematická gramotnost	498	516	510	493	499	492
Přírodovědná gramotnost	512	523	513	500	508	493

(Zdroj: jednotlivé Národní zprávy o výsledcích žáků)

Výše uvedeným bylo poukázáno na možnost, že RVP je sice kritizovaný, ale pokud budeme porovnávat výsledky s jeho předchůdcem, pak se z posledních dvou šetření zdá, že žáci získávají v TIMSS více bodů, v PISA méně. Mohlo by při dalším šetření v letech 2018 (PISA) a 2019 (TIMSS) dojít k nárůstu získaných bodů? Není opravdu RVP ZV tím správným směrem vzdělávání? Nebo je z tohoto pohledu špatné?

Závěr

Jak bylo výše naznačeno, RVP je dokument, který je aktualizován jak podle současných a hlavně budoucích potřeb společnosti, nových zkušeností učitelů i podle předpokládaných potřeb žáků.

RVP a jeho náplň jednotlivých předmětů v každém oboru by měla odpovídat soudobému vnímání světa současných mladých lidí. Může však zásadním způsobem změnit jejich současný negativní postoj například k přírodním vědám? Dokument jako takový asi nikoliv, je potřeba aktivně zapojit učitele. Zde můžeme narazit na problém přirozené obnovy učitelů přírodovědných předmětů (Sládek & Válek, 2015), (Sládek & Válek, 2016) a také dalším faktorem by mohlo být, že RVP potažmo ŠVP často vytvářeli sice zkušení pedagogové a odborníci, ovšem pamatující tvorbu Vzdělávací programů před RVP a hrozí zde, že se propisují stejné myšlenky do nových dokumentů. To že do finální verze těchto dokumentů mohly zasahovat osoby, které neměly žádné odborné vzdělání v daných oborech, si asi všichni uvědomujeme, ovšem společně věříme, že se tak nedělo v nijak velké míře.

Jak jsme si také ukázali, dochází k redukci časové dotace přírodovědných předmětů v RVP ZV což, není v současném stavu krok správným směrem, uvážíme-li absenci technických odborníků v praxi.

Domnívám se, že obsah nejen fyzikálního vzdělávání na ZŠ, SŠ ale i VŠ by měli vytvářet odborníci, fyzikové, kteří znají současný stav vědy a vývoj poznání, než pedagogové. Skladbu a metodické zpracování by pak měly vytvářet fakulty vysokých škol připravující učitele fyziky spolu s učiteli z praxe. Stále by se ale nemělo zapomínat na to, co je cílem vzdělávání, a to připravit žáky na běžný život, aby v něm nebyli ztraceni a aby byli uplatnitelní na trhu práce. To by mělo zajistit prospívající život RVP.

Nabízí se myšlenka, že RVP je probíhajícím experimentem na školní mládeži s velkou setrvačností.

Rozhodnutí, zda je kritika RVP oprávněná nechám s dovolením na každém z Vás, vážení čtenáři...

Literatura

- Blažek, R., & Příhodová, S. (2016). *Mezinárodní šetření PISA 2015: Národní zpráva : Přírodovědná gramotnost*. Praha: Česká školní inspekce.
- Filová, H. (2007). Výběr z reformních i současných edukačních koncepcí: (*Zdroje inspirace pro učitele*). (J. Svobodová, Ed.). Brno: MSD.
- Harmonogram, MŠMT ČR. (2013). Harmonogram, MŠMT ČR [Online]. Retrieved May 21, 2017, from <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/harmonogram>
- Jeřábek, J. (1996). *Vzdělávací program Základní škola*. Praha: Fortuna.
- MŠMT. (2009). *Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989: (v oblasti regionálního školství)*. Praha. Retrieved from http://www.msmt.cz/uploads/VKav_200/zprava2009/zprava_vyvoj_skolstvi.doc
- Palečková, J., Tomášek, V., Basl, J., Blažek, R., & Boudová, S. (2013). *Hlavní zjištění výzkumu PISA 2012: Matematická gramotnost patnáctiletých žáků*. Praha: Česká školní inspekce.
- Přehled úprav RVP ZV od roku 2004 do současnosti. (2017). *Přehled úprav RVP ZV od roku 2004 do současnosti* [Online]. Retrieved April 15, 2017, from <http://www.nuv.cz/t/prehled-uprav-rvp-zv-1>
- Přehled vydávání RVP SOV po vlnách, Národní ústav pro vzdělávání. (2017). *Přehled vydávání RVP SOV po vlnách, Národní ústav pro vzdělávání* [Online]. Retrieved May 21, 2017, from <http://www.nuv.cz/t/prehled-vydavani-rvp-sov-po-vlnach>
- RVP pro gymnázia, Národní ústav pro vzdělávání. (2017). *RVP pro gymnázia, Národní ústav pro vzdělávání* [Online]. Retrieved May 21, 2017, from <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-gymnazia>
- Sládek, P., & Válek, J. (2015). (Ne)kvalifikovanost učitelů – létající učitelé. In H. Cídllová, *XXIV. Mezinárodní konference o výuce chemie DIDAKTIKA CHEMIE A JEJÍ KONTEXTY* (pp. 187–192). Brno: Masarykova univerzita.
- Sládek, P., & Válek, J. (2016). Létající fyzikáři. In M. Randa, *Moderní trendy v přípravě učitelů fyziky 7* (pp. 204–212). Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.
- Šimoník, O. (2005). *Úvod do didaktiky základní školy*. Brno: MSD.
- Tomášek, V., Basl, J., & Janoušková, S. (2016). *Mezinárodní šetření TIMSS 2015: národní zpráva*. Praha: Česká školní inspekce.
- Tupý, J. (2014). *Tvorba kurikulárních dokumentů v České republice: historicko-analytický pohled na přípravu kurikulárních dokumentů pro základní vzdělávání v letech 1989-2013*. Brno: Masarykova univerzita.
- Vzdělávací program Národní škola (1997)

Vzdělávací program Obecná škola (2006)

Vzdělávací program Základní škola (1996)

Walterová, E. (1994). *Kurikulum: Proměny a trendy v mezinárodní perspektivě*. Brno: Masarykova univerzita.

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Kontakt

PhDr. Jan Válek, Ph.D.

Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání, Pedagogická fakulta MU

Poříčí 7, 603 00 Brno, Česká republika

valek@ped.muni.cz